

Bildande av naturreservatet Veksjömyr i Älvdalens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Området omfattar 2 712 ha och består av ett vidsträckt våtmarksområde omväxlande med skog och sjöar. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 4, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Veksjömyr
Kommun	Älvdalen
Län	Dalarna
NVR id	2042111
Natura 2000-beteckning	Området är ej Natura 2000
Församling/socken	Särna och Idre
Naturgeografisk region	Förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation, under-region Dalarnas och Härjedalens näringsfattiga område, 33g
Fastigheter	Särna-Idre Besparingsskog S:1 Heden 26:3
Lantmäteriärende	W 13696
Areal	Total areal: 2 711,7 ha Landareal: 2 518,4 ha Produktiv skogsmark: 794,7 ha

Syfte med naturreservatet

Bevara biologisk mångfald

Syftet med naturreservatet är att bevara de vidsträckta, opåverkade våtmarkerna, sjöarna, vattendragen och den naturskogsartade skogen inklusive områdets särpräglade växt- och djurliv i naturlig utveckling.

Skydda och återställa värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter

Syftet är även att genom naturvårdsbränning se till att säkerställa områden som representerar naturliga skogstillstånd där brand är en del av den naturliga dynamiken i ett skogslandskap. Bestånd som är påverkade eller skapade av modernt skogsbruk ska genom naturvårdsbränning återföras till naturliga skogstillstånd.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Naturreservatet har även som syfte att, i den mån höga biologiska värden inte påverkas negativt, ge möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser i ett storslaget naturlandskap.

Syftet ska uppnås genom att:

Föreskrifter för området

- Inte tillåta skogsbruk, avverkningar och exploaterande verksamheter eller skadegörelse på mark och vegetation.
- Undvika störningar på skyddsvärd fågelfauna.
- Säkerställa områdets kvaliteter som vildmark och värna dess upplevelsevärden av stillhet och orördhet.
- Inte tillåta att nya anläggningar eller byggnader uppförs utöver undantag i föreskrifter.

Naturvårdande skötselåtgärder eller åtgärder för friluftslivet

- Förvalta området genom fri utveckling och naturvårdsbränning.
- Lissbäckskojan och sloboden vid Djuptjärnen är tillgängliga för allmänheten och hålls i gott skick liksom den stig som i mån av medel anläggs.
- Vidta åtgärder för flottledsåterställning om behov efter undersökning visar sig finnas.
- Ta fram information som besökande ska finna vid området och på Länsstyrelsens webbsida.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Biologiska värden

De vidsträckta våtmarkerna inom Veksjömyr är helt orörda och byggs upp av en stor variation av olika våtmarkstyper.

Skogarna i är i många delar av hög ålder med ringa och försvinnande spår av skogsbruk. Merparten utgörs av tallskog med inslag av mycket gamla trädindivider. I myrkanter och längs vattendrag växer hänglavrik, naturskogsartad granskog med höga biologiska värden. Varglav växer på gamla talltorrakor på myrarna.

Djurlivet omfattar nordligt förekommande arter med sällsynta inslag. Särskilt rik är den våtmarkslevande fågelfaunan.

Huvuddelen av området äger den naturliga skogens artsammansättning och ekologiska funktion. Området är variationsrikt både vad gäller trädens trädslagsblandning, åldersfördelning och dimensioner. Det finns ställvis mycket död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Sammantaget ger detta goda förutsättningar för stor artrikedom både bland växter och djur. Skyddet av skogen i Veksjömyrs naturreservat är därför ett led i bevarandet av biologisk mångfald.

Kulturbistoriska värden

Två fornlämningar i form av fångstgropar och en blästplats finns dokumenterade från områdets södra del. Området har under självhushållningsepoken nyttjats på sedvanligt vis genom fåboddrift och myrslätter. Talrika spår efter forna tiders dimensionshuggningar påträffas.

Friluftsliv

Veksjömyr kan erbjuda besökaren en fin upplevelse av stormyrens skönhetsvärden, förstärkt av sjöarna och de talrika småvattnen. Gammelskogen på tallåsarna eller gransumpskogen längs vattendragen bidrar till den vildmarksbetonade inramningen. Fiske och jakt kan utövas i en tilltalande vildmarksmiljö.

Miljökvalitetsmål

Detta beslut om att skydda Veksjömyrs naturreservat bidrar till att uppfylla miljömålen Myllrande våtmarker, Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag samt Ett rikt växt- och djurliv.

Motiv för bildande av naturreservat

Skyddsform

Det främsta hotet mot bevarandevärdena är skogsbruk eller hydrologisk påverkan av olika slag. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat.

Beslutet följer de riktlinjer som gäller för länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken.

Planeringsbakgrund

Områdets våtmarker är utpekade som nationellt värdefulla i "Myrskyddsplan för Sverige". De har även högsta värdeklass i länets våtmarksinventering samt i länets Naturvårdsprogram. Veksjömyrområdet är utpekad som riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6§ miljöbalken.

Sjöarna och vattendragen är skyddade mot vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål enligt 4 kap 6§ miljöbalken.

Området redovisas som "Vinterland" i digitalt underlag från Sametinget, men avgränsningen är grov och enligt markägaren förekommer inget renbete i området. Någon upplåtelse för renbete finns heller inte.

Skydd av Veksjömyr harmoniserar med kommunens översiktsplan i och med dess utpekande som riksintresse. Någon särskild inriktning för området anges dock inte.

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan. Detsamma gäller för uppföljning av bevarandemål och åtgärder. Vidare ska föreskrifterna heller inte utgöra hinder för normalt underhåll av de vägar och ledningar/ledningsgator som syns på beslutskartan, bilaga 2. I normalt underhåll av väg ingår att 2 meter av området bakom baksläntens krön får röjas och tas i anspråk för utbanade slänt- och dikesmassor.

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning, med följande undantag:
 - Att för fastighetsägare efter Länsstyrelsens tillstånd återuppföra byggnad av för trakten traditionell fåbodkaraktär på Garsjöbäcksvallens gamla fåbodvall.
3. gödsla, återföra aska eller använda bekämpningsmedel,
4. framföra motordrivet fordon i terrängen, vilket gäller både barmark och snötäckt mark, med följande undantag:
 - Transportera ut älg, björn, större hjortvilt eller vildsvin med fordon utan att skador på mark eller vegetation uppkommer,
 - Framföra snöskoter då marken är snötäckt,
 - För tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska omgående anmälas till länsstyrelsen,

5. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
 - Röjning av sly och avlägsnande av vindfällarna får ske runt Lissbäckskojan och sloboden vid Djuptjärnen samt längs den markerade skoterleden och poststigen.
6. plantera in växter eller djur med följande undantag:
 - Tillståndgiven inplantering av fisk i sjöarna medges.
7. utan Länsstyrelsens tillstånd sprida kalk.

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning och igenläggning av diken inom områden som framgår av karta, bilaga 3,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte.

C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
 - Insamling av löst liggande mindre torra grenar och kvistar i syfte att göra upp eld. Undantaget gäller inte torrakor, lågor och tjärstubbar.
2. framföra motordrivna fordon i terrängen, vilket gäller både barmark och snötäckt mark, med följande undantag:
 - Framföra snöskoter då marken är snötäckt. fram till den 31 mars och därefter företrädesvis på markerad skoterled enligt bilaga 3. För färd utanför led ska särskilda aktsamhetsregler beaktas.

Utan Länsstyrelsens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter), med följande undantag:
 - Insamling av vattenlevande insekter får ske.

Motiv och förtydliganden till föreskrifter

I *punkterna A1 – A7, C1 – C3* förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos vegetationstyper och naturskogens växter och djur.

I *punkt A1 – A3* förbjuds åtgärder som kan skada den känsliga fysiska miljön och inte minst hydrologin som är grunden för de värdefulla kärrrens karaktär. Normalt underhåll av befintliga vägar och ledningar är dock undantaget, men bör ske först efter samråd med länsstyrelsen. Jakten regleras inte i föreskrifterna eftersom den bedöms kunna bedrivas utan att skada reservatets naturvärden. Dock får jakten bedrivas utan att fasta pass anläggs eller röjs eftersom detta står i strid med föreskrifterna A2 och A5. Saltstenar kan placeras ut, men i så fall på fast mark utan risk för påverkan på våtmarkerna.

I *punkt A5* förbjuds alla former av avverkningar och skogsbruksåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

I *punkt A4* och *C2* förbjuds med vissa undantag framförande av motordrivet fordon i terrängen på barmark. Detta är i huvudsak även förbjudet enligt terrängkörningslagen, men förtydligas genom denna föreskrift. Föreskriften syftar till att minimera skador på den känsliga vegetationen. Begreppet ”skador”, som nämns i undantaget för uttransport av vilt, ska i detta sammanhang inte tolkas så strikt som ”märken”. Eventuella spår måste dock alltid kunna växa igen under en vegetationssäsong.

Omfattningen av den snöskoterkörning som sker utanför led bedöms vara så ringa att ett förbud inte är motiverat i området. Efter den 31 mars bör dock skoter huvudsakligen framföras på markerad led. Skälet till detta är att fågellivet kan utsättas för störning i en känslig tid då häckningsrevir börjar etableras. All skoterkörning i naturreservatet ska ske hänsynsfullt, och för detta ändamål ska särskilda aktsamhetsregler beaktas. Dessa aktsamhetsregler, som är frivilliga, har tagits fram i samverkan mellan Länsstyrelsen, markägaren, berörd skoterklubb och Älvdalens kommun, se skötselplanens bilaga D.

Punkt A6 förbjuder inplantering av främmande arter vilket givetvis är olämpligt i ett område där skyddet syftar till att bevara opåverkade ekosystem. Ett undantag finns dock för inplantering av fisk som får ske efter tillstånd. Tillståndsgivningen som undantaget syftar på sker enligt 2 kap. 16 § förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen (1994:1716), Fiskeriverkets författningssamling FIFS 2011:13 och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling HVMFS 2011:4. Eftersom inga särskilda bevarandevärden är knutna till sjöarna bör utplantering kunna medges, men endast i trakten naturligt förekommande arter och stammar bör användas.

Punkterna B 1 – B 3 medger att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. De delar som är i restaureringsbehov kräver åtgärder för att höga naturvärden ska uppnås. Information om reservatet samt anläggningar för friluftslivet bedöms idag ofta som högst angeläget för att tillmötesgå det rörliga

friluftslivet. Skötsel genom naturvårdsbränning är nödvändig för att återskapa vissa naturvärden. Kärr som är påverkade av dikning kräver återställning genom igenläggning av diken för att återfå en naturlig hydrologi och med tiden en ursprunglig vegetation. Uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär.

Punkterna under C inskränker allmänhetens nyttjande av området

C1. Skogens träd är av stor vikt för reservatets värde och får inte skadas. Matsvamp och bär får givetvis plockas i reservatet.

C2. Fordonstrafik utanför väg skulle utgöra en allvarlig störning, medföra slitageskador och riskera att påverka områdets känsliga hydrologi.

C3. Förekomsten av ett flertal värdefulla, ofta rödlistade, organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske. Normalt bör sådana undersökningar kunna medges under förutsättning att de har ett allmänt intresse, att undersökningsmetoden inte orsakar bestående skada och att resultaten tillgängliggörs. Insamling av vattenlevande insekter tillåts då detta inte bedöms innebära nämnvärd påverkan på bestånden men är av betydande intresse för utvärdering av bottenfaunan.

Ärendets handläggning

Naturvärdena vid Veksjömyr uppmärksammades först i samband med den inventering av skyddsvärda myrar i Kopparbergs län som Hugo Sjörs med medarbetare genomförde och publicerade 1973. Området åsattes högsta skyddsvärde. Samma resultat gav en inventering av Dalarnas fågelmyrar 1979. Värdet bekräftades i länets Naturvårdsprogram 1988 liksom i den riksomfattande Myrskyddsplanen från 1994. I och med miljömålet för ”Myllrande våtmarker” ställdes ett nationellt krav på formellt skydd för myrskyddsplanens våtmarker och därmed för Veksjömyr.

Särna-Idre Besparingsskog som äger i stort sett all mark tecknade i april 2013 ett intrångs-avtal med staten som innebär att naturreservatet kan inrättas på deras mark. Ett likalydande avtal tecknades därefter även med delägarna till fastigheten Heden 26:3 vid Garsjöbäcksvallen.

Vid remissen har **Särna-Idre Besparingsskog** haft önskemål om klargörande av ansvar för eftersläckning vid naturligt uppkomna bränder. Detta kommer att ske i form av ett enkelt avtal mellan markägaren och Länsstyrelsen. Man har även påtalat att det förs diskussioner om att upplåta området för renbete. I föreskrifterna finns dock inget hinder mot att beta i naturreservatet, och betesrätten tillhör markägaren.

Älvdalens kommun har svarat att ingen erinran finns mot reservatets bildande.

Naturvårdsverket har föreslagit justeringar i formuleringen av reservats syfte och hur detta syfte ska uppnås. Länsstyrelsen har gjort ändringar i enlighet med dessa förslag i föreliggande beslut. Naturvårdsverket anser vidare att föreskriften A4 borde skärpas, eventuellt med ett datumpreciserat tillträdesförbud. Länsstyrelsen har övervägt detta, men funnit att i dagsläget finns inte anledning att befara att snöskotertrafiken är av sådan

omfattning att en inskränkning i den fria rörligheten i området är motiverad. Länsstyrelsens förhoppning är även att de frivilliga aktsamhetsreglerna höras och därigenom bidrar till att störningar av snöskotertrafik inte nämnvärt ska påverka reservatets bevarandesyfte.

Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening anser att skyddet är motiverat, men påtalar vikten av att kunna samla in vattenlevande insekter för miljöutvärdering. Länsstyrelsen anser att detta kan ske utan att känsliga arter påverkas varför insamling medges i nu föreliggande föreskrifter. Särna-Idre FVOF ställer vidare frågan om fiskutplanteringarna som medges enligt föreskrifterna kan komma att hindras av annan lagtillämpning. Detta är dock en fråga som inte kan hanteras inom reservatsbeslutet.

Jägareförbundet Dalarna tillstyrker bildandet av naturreservatet liksom **Sveriges Geologiska Undersökning (SGU)** och **Havs och Vattenmyndigheten** som anser att området med sin rika förekomst av akvatiska miljöer med låg påverkansgrad är högt prioriterat för skydd.

Övriga remitterade har avstått yttrande.

Upplysningar

Ansvarförhållanden vid spontant uppkommen brand

Markägare inom reservatet är juridiskt ansvarig för sin mark, vilket innebär ett ansvarsförhållande i fall av spontant uppkommen skogsbrand. I och med bildandet av reservatet bör dock staten vara behjälplig vid släckningsinsatser. Möjligheten att låta spontant uppkomna bränder slockna mot naturliga brandhinder bör övervägas när förutsättningarna så medger.

Dispens från föreskrifter mm

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Kungörelse

Beslutet kungörs på det sätt som gäller för författningar i allmänhet. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 5 (formulär 6).

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Maria Norrfalk

I den slutliga handläggningen deltog även jurist Gunilla Garbergs, antikvarie Sigrid Tuvall, miljöhandläggare David Lundvall, samhällsplanerare Frida Ryhag, funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Maria Norrfalk

Lennart Bratt

Bilagor:

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Karta över skötselåtgärder
Bilaga 4	Skötselplan
Bilaga 5	Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

Sändlista: (markägare och sakägare)

Särna-Idre Besparingsskog, Box 65, 796 22 ÄLVDALEN
Särna-Idre Älgskötselområde, att. Thomas Eriksson, Särnavägen 17, 790 90 SÄRNA
Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening, Evert Spånberg, Sundvägen 32, 790 90 SÄRNA
Skogsstyrelsen Norra Dalarna, Tallvägen 2, 792 52 MORA
Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM
Havs- och vattenmyndigheten, Box 11 930, 404 39 GÖTEBORG
Silsjöns jaktlag c/o Erik Ström, Heavägen 31, 790 90 Särna
Bustvallens jaktlag, c/o Kent Eriksson, Grötholen 301, 790 91 Idre
Siksjöbergets jaktlag c/o Roland Bertilsson, Raden Lilla Kärret, 519 91 Istorp
Byggningdalens jaktlag c/o Joachim Engestang, Holmvägen 61, 791 47 Falun
Korsbäckens jaktlag c/o Jan Spånberg, Box 43, 790 91 Idre
Särna Snöskoterklubb, c/o Daniel Wahlberg, Stationsvägen 15, 790 90 SÄRNA
Arvid Herrlins db, c/o Agneta Herrlin, Regnbågsgränd 20, 790 90 SÄRNA
Herbert Halvarsson, Framgårdsvägen 9, 790 91 IDRE

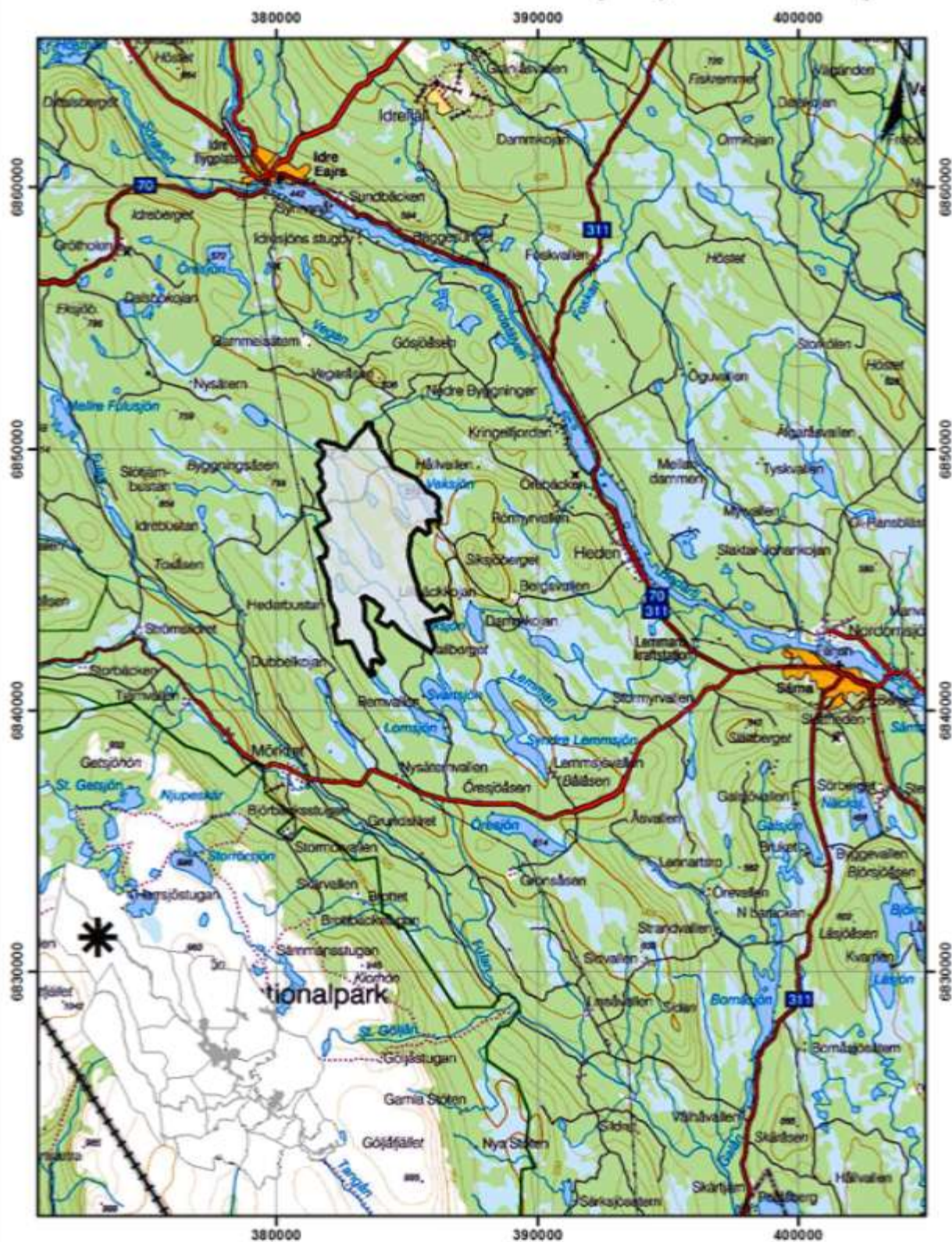
Stefan Mattsson, Höglundavägen 5, 790 90 SÄRNA
Solveig Spånberg, Roa, Särnavägen 84, 790 90 SÄRNA
Bert-Ola Spånberg, Roseniusvägen 4, 790 90 SÄRNA
Martin Eriksson, Kolviksvägen 4, 791 95 FALUN
Lars Åke Stöa, Frövivägen 21 B, 718 95 ERVALLA
Tommy Spånberg, c/o Torbjörn Roos, Knagnäsvägen 16, 792 33 MORA
Hans Rustad, Stationsvägen 7, 790 90 SÄRNA

Kopia för kännedom till:

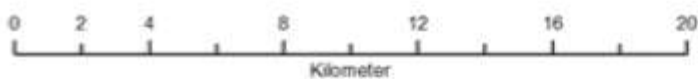
Älvdalens kommun, Box 100, 796 22 ÄLVDALEN
Särna Fornminnesförening, Näsvägen 32, 790 90 SÄRNA
Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670, 751 28 Uppsala (Skickas som e-post till sgu@sgu.se, inklusive shapefil)
Dalarnas Ornitologiska Förening, (skickas som e-post till Alf-Jan Hansson alf-jan@live.se Bengt Eriksson parus.major@telia.com och Mats Forslund forslund.mats@telia.com)
Naturskyddsföreningen i Älvdalen, att. Magnus Johansson, Blyberg 2546, 796 91 ÄLVDALEN
Dalarnas Jaktvårdsförbund, Krontallsvägen 10, 791 55 FALUN
Särna-Idre sockenförening, att Leo Persson, Hållbovallen 406, 796 99 ÄLVDALEN

Oversiktskarta naturreservatet Veksjömyr

Bilaga 1

Skala 1:200 000

Teckenförklaring
 Gräns för naturreservatet

Beslutskarta naturreservatet Veksjömyr

Bilaga 2

